

FUNGERER KONKURRANSEN I DET NORSKE BANKMARKEDET?

Konkurransedirektør Lars Sjørgard
Finans Norge frokostseminar 19. mars 2019

DAGENS TEKST

- Priskonkurransen og stabilitet
 - Ingen grunn til å slakke på konkurransepolitikken
- Konkurransen i bankmarkedet
 - Utlånsmargin i boligmarkedet
 - Signalisering av renteøkninger
- Signalisering som mulig problem
 - Hvordan konkurransen fungerer
 - Hvorfor signalisering kan være problematisk
- Noen avsluttende merknader

Stabilitet, og ikke konkurranse?

- (Nesten) alle enige om at banknæringen ikke er helt som andre næringer
 - Bankkrise kan utløse krise i hele økonomien
 - Hver enkelt bank tar ikke inn over seg alle de indirekte virkningene av en slik krise
- Kapitalkrav nødvendig for å redusere sannsynligheten for at det oppstår bankkrise
 - Samfunnet tjent med at en unngår en krise
 - Men hvor stor kostnad for samfunnet hvis det oppstår en krise?

Priskonkurransen viktig

– også i banksektoren

- Tøff priskonkurransen er ikke usunn konkurranse
- Tvert i mot, høye marginer på utlån kan gi for mye utlån (for stor risikotaking)
 - Jf. debatten om forbrukslån med svært høye marginer
 - Høye marginer gir incentiver til å låne ut enda mer enn en ellers ville gjort
- Bør ha konkurransepolitikk som i andre næringer
 - Stabilitet sikres ved kapitalkrav og andre direkte tiltak
 - Bør legge til rette for priskonkurransen

Høy margin – mye utlån?

Ber om maksrente på forbrukslån

Økonomiprofessor Steinar Holden mener lavere renter vil føre til mindre aggressive banker. Hos banker som DNB og Nordea har kredittkort mest vekst.

PRIVATØKONOMI

Anita Hoemsnes og Jacob Trumpy OSO

Økonomiprofessor Steinar Holden ved Universitetet i Oslo er klar på at det finnes et naturlige behov for forbrukslån og kredittkort.

Det er forståelig at folk som har behov for maksrenter på forbrukslån og kredittkort, sier han. Likevel tar Holden til orde for et lån som kan brukes til utvidet lønnsutbetaling for sin egen virksomhet eller for å kjøpe utrustning som er nødvendig for å drive virksomheten.

Holden mener at det er viktig å være klar på hva man skal bruke pengene til, og at man bør være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Forbrukslån

- Forbrukslån tilbys i form av ulike produkter, og enkelte inkluderer forbrukslån og andre forbrukslån-tilbud.
- Alle de store bankene tilbyr forbrukslån. I tillegg har et større antall småbanker tilbudt forbrukslån og kredittkort.
- Den gjennomsnittlige renten varierer fra 10 til 20 prosent, avhengig av lånebeløp og kredittvurdering, men gjennomsnittlige renter er rundt 15 prosent.
- Forbrukslån uten sikkerhet er vanligvis mer kostbare enn forbrukslån med sikkerhet. Rentene kan være mellom 15 og 20 prosent.
- Kredittkort er et annet alternativ som kan være et godt alternativ til forbrukslån.

Hvis man hadde begrenset bankenes lønnsomhet, ville det redusert priset på kundene

Steinar Holden, økonomiprofessor

Maksimal rente

Holden peker på at mange banker har utvidet kredittvurdering av forbrukslån og kredittkort, og at det derfor er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Spesielt har de store bankene utvidet kredittvurdering av forbrukslån og kredittkort, og at det derfor er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

«Jeg tror at hvis man hadde begrenset bankenes lønnsomhet, ville det redusert priset på kundene, sier Holden.

Han mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Vil det gi...?

Leder Christina Åstveder i Finansforbundet mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Økonomiprofessor Steinar Holden ved Universitetet i Oslo er klar på at det finnes et naturlige behov for forbrukslån og kredittkort. Foto: Kjetil Lach

Lav rente inn - høy rente ut

De fleste banker har spesialisert seg på forbrukslån. Det betyr at bankene er gode på å låne inn penger til lav rente, men dårlige på å låne ut penger til høy rente.

Bank	Forbrukslån	Kredittkort
DNB	10,9%	16,2%
Sparesbank	10,9%	16,2%
Handelsbanken	10,9%	16,2%
BankNordea	10,9%	16,2%
BankSjunde	10,9%	16,2%
BankSjunde	10,9%	16,2%
BankSjunde	10,9%	16,2%

«Ett av de viktigste argumentene for å begrense bankenes lønnsomhet, er at det vil redusere priset på kundene, sier Holden.

Han mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Neppe gjeldsregister i år

Leder Rolf Nordland i Forbrukerombudet mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

«Jeg tror at hvis man hadde begrenset bankenes lønnsomhet, ville det redusert priset på kundene, sier Holden.

Han mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

Leder Christina Åstveder i Finansforbundet mener at det er viktig å være klar på hva man skal gjøre med dem når man har fått dem.

KONKURRANSE-TILSYNET
Norwegian Competition Authority

DAGENS TEKST

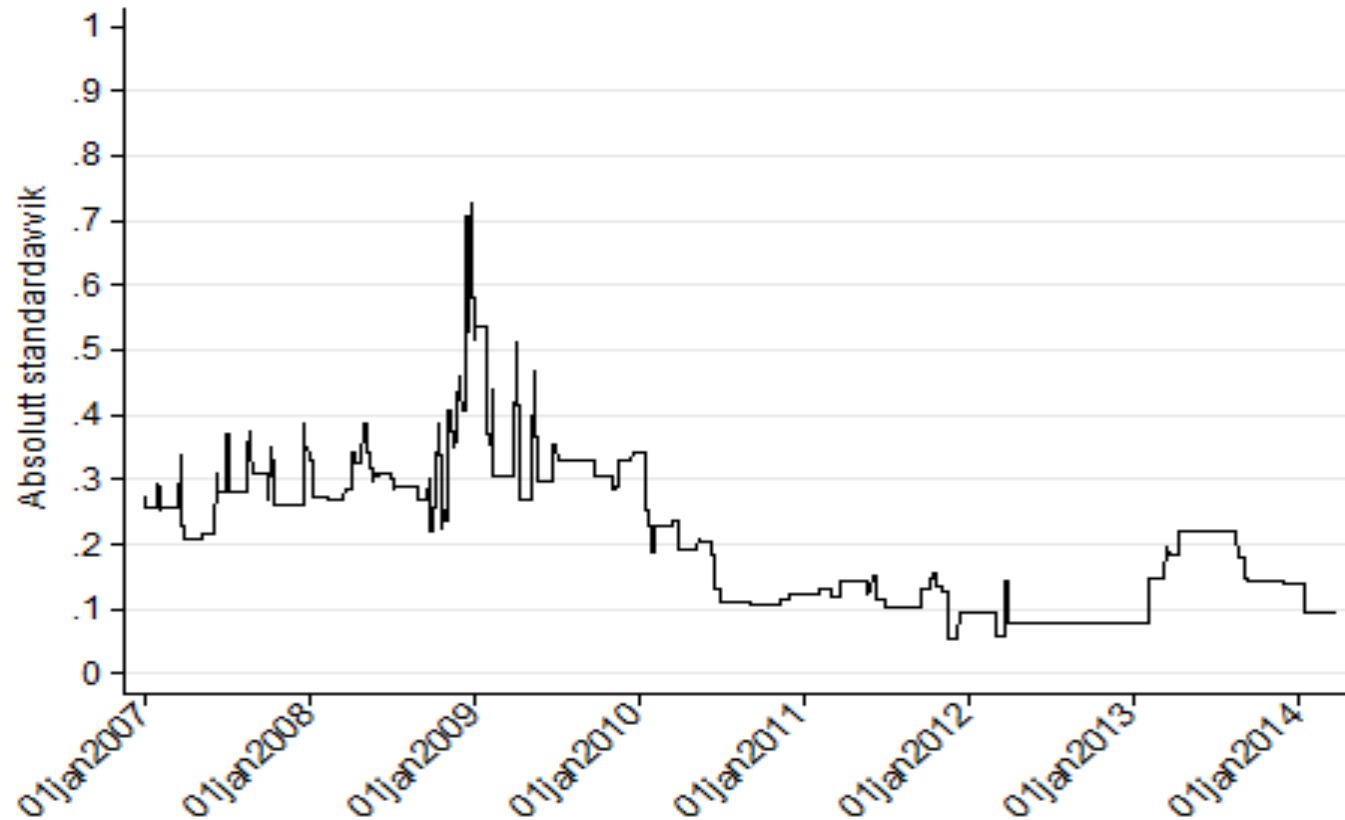
- Priskonkurransen og stabilitet
 - Ingen grunn til å slakke på konkurransepolitikken
- **Konkurransen i bankmarkedet**
 - **Utlånsmargin i boligmarkedet**
 - **Signalisering av renteøkninger**
- Signalisering som mulig problem
 - Hvordan konkurransen fungerer
 - Hvorfor signalisering kan være problematisk
- Noen avsluttende merknader

Eks.: Utlånsmargin i boligmarkedet

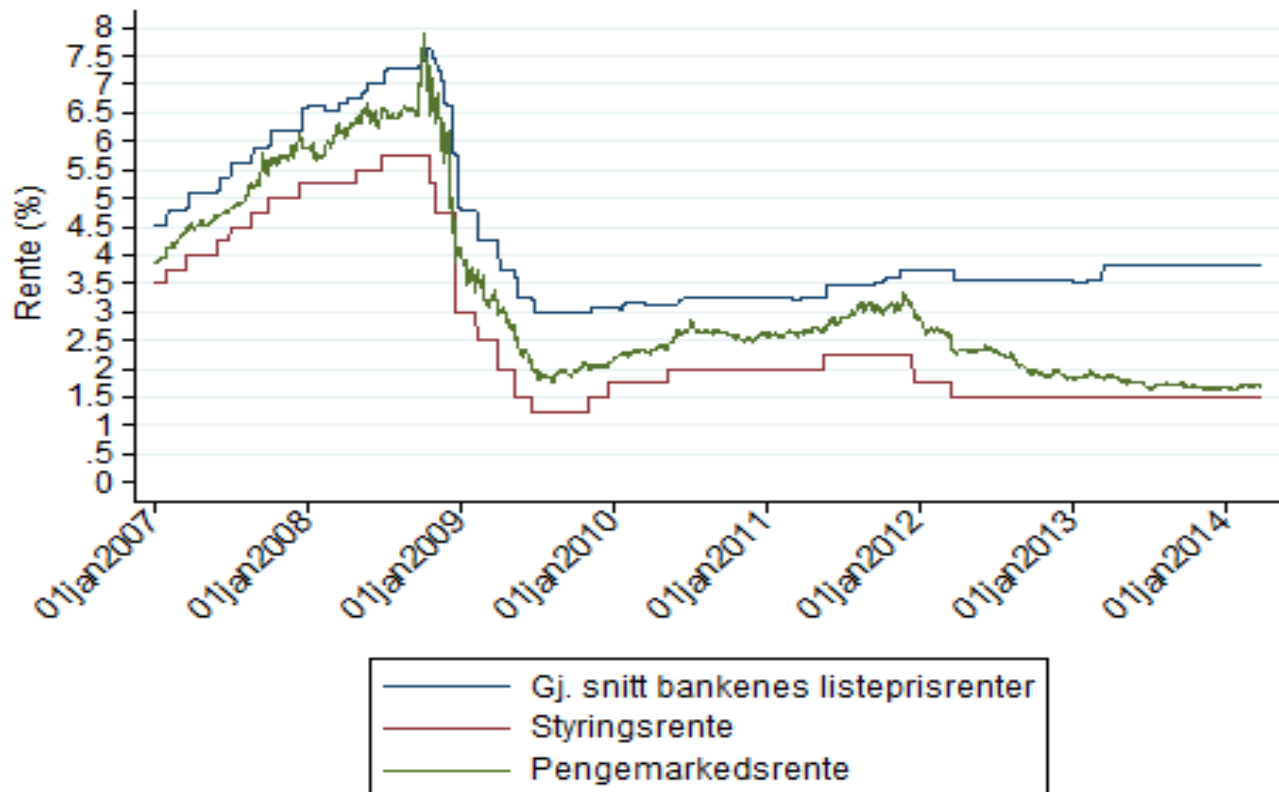
- Rapport av Konkurransetilsynet i mars 2015:
 - Konkurransen i boliglånsmarkedet er sårbar, da det ligger til rette for koordinering
 - Økte kapitalkrav førte til en koordinert økning i marginene?
- I dag samme bekymring
 - Potensiale for konkurranse pga mange selskaper
 - Men kan signalisering av endret rente dempe konkurransen?

Variasjon i bankenes listeprisrenter

Listeprisrenter, styringsrenten og pengemarkedsrenten

Eks. prissignalisering i media 2013-14

«*Boliglånet blir 9000 kroner dyrere*

[...]

Når 2 av landets tre største banker øker renten, vil de fleste andre følge etter.

Danske Bank, tidligere Fokus Bank, satte opp renten for fire uker siden.

Både DNB og SR-Bank setter opp renten med 0,3 prosentpoeng.

Forbrukerrådet reagerer på renteøkning.

[...]

Time Sparebank vil også sette opp renten, men ifølge banksjef Arne Gravdal har ikke banken bestemt seg for når renteøkningen kommer eller hvor mye renten skal opp.

... Sandnes øker også

Administrerende direktør Svein Ivar Førland i Sandnes Sparebank legger ikke skjul på at renten kommer til å stige.

- Vi vil se hva de andre bankene gjør, før vi tar vår beslutning, sier han.

- Hvor mye kommer utlånsrenten i Sandnes Sparebank til å stige?

- Renten vil i hvert fall øke med 0,3 prosentpoeng, men den kan også øke mer, sier Førland. Han ser ikke bort fra en renteøkning på sikt på mellom 0,5 og ett prosentpoeng fra dagens nivå.

[...]

Konkurransen i bankmarkedet

- Konkurransetilsynet var bekymret for prissignalisering i pressen
 - Bidro til koordinert økning i marginene i 2013-14, jf. foran?
- Uttrykte bekymring for dette, og forklart i rapporten som kom i 2015
- Etter dette mindre prissignalisering

DAGENS TEKST

- Konkurransen og stabilitet
 - Ingen grunn til å slakke på konkurransepolitikken
- Konkurransen i bankmarkedet
 - Utlånsmargin i boligmarkedet
 - Signalisering av renteøkninger
- **Signalisering som mulig problem**
 - **Hvordan konkurransen fungerer**
 - **Hvorfor signalisering kan være problematisk**
- Noen avsluttende merknader

Hva er konkurranse?

- Konkurranse betyr at selskaper opptrer uavhengig av hverandre
- Viktig å bevare *usikkerheten*
 - Du vet ikke hva din konkurrent gjør
 - Hvis du alene øker prisen, taper du masse på kundebortfall
- *Fangenes dilemma* situasjon i konkurransen:
 - Bedriftene samlet sett best tjent med økte priser
 - Men fornuftig for hver bedrift ut fra en individuell vurdering å holde en lav pris

Usikkerhet gir konkurranse

		Bedrift 2	
		Øke prisen	Holde lav pris
Bedrift 1	Øke prisen	Koordinering (2,2)	(4,1)
	Holde lav pris	(1,4)	Konkurranse (3,3)

(Bedrift 1, Bedrift 2)

1 er best for bedriften, 4 er verst

Signalisering gir koordinering?

- Å alene øke prisen er det verste som kan skje for banken
- Mer lønnsomt når alle bedriftene sammen øker prisen
- Signalisering kan redusere usikkerheten om hva konkurrenten gjør
 - *Vi avventer, men vil øke prisen hvis andre øker prisen*
- Når alle sier det, mindre risikabelt for en å gå foran og øke prisen
 - Forventer at de andre følger etter

Forholdet til konkurranselovgivningen

- Kan rammes av Konkurranseloven § 10
 - Forbud mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak og beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak
- Ensidige avsløring av informasjon gjennom media vil generelt ikke stride mot konkurranselovgivningen
- Men avsløringer om konkurransesensitiv informasjon i det offentlige rom kan allikevel være ulovlig
 - Etter omstendighetene dersom en avsløring følges opp av tilsvarende avsløringer fra konkurrerende foretak

EU-kommisjonens retningslinje

Europakommisjonens retningslinjer for anvendelse av EU-traktatens forbud mot konkurransebegrensende samarbeid i artikkel 101 på horisontale samarbeidsavtaler (2011/C 11/01), jf. punkt 63:

«Når en virksomhet ensidigt udsender en bekendtgørelse der også reelt er offentlig, f.eks. gennem en avis, er der normalt ikke tale om en samordnet praksis som omhandlet i artikkel 101. Afhængigt af de forhold, der kendetegner den pågældende sag, kan muligheden for, at det vil blive fastslået, at der foreligger en samordnet praksis, dog ikke udelukkes, f.eks. i en situation, hvor en sådan bekendtgørelse følges op af offentlige bekendtgørelser fra andre konkurrenter, ikke mindst fordi konkurrenters strategiske reaktioner på de øvrige virksomheders offentlige bekendtgørelser (hvor de, for at benytte et eksempel, tilpasser deres tidligere oplysninger efter konkurrenternes) kan vise sig at være en strategi for at nå frem til en felles forståelse af samordningsbetingelserne.»

Samarbeid med finansnæringen

08-05-2018

Siste nytt fra Finans Norge

finansnorge.no

Tips en venn

Webversjon

Unngå signaliserings-fella

Publisert: 08.05.2018

Når sentralbanken varsler forestående økninger i styringsrenta, kommer fort spørsmålene til bankene om hva som vil skje med rentenivået ut til forbruker. Da er det viktig å unngå at man går i signaliserings-fella.

[Les hele saken](#)

DAGENS TEKST

- Konkurransen og stabilitet
 - Ingen grunn til å slakke på konkurransepolitikken
- Konkurransen i bankmarkedet
 - Utlånsmargin i boligmarkedet
 - Signalisering av renteøkninger
- Signalisering som mulig problem
 - Hvordan konkurransen fungerer
 - Hvorfor signalisering kan være problematisk
- **Noen avsluttende merknader**

Noen avsluttende merknader

- Konkurransopolitikken i banknæringen bør være som i andre næringer
 - Stabilitet løses med andre treffsikre virkemidler
 - Priskonkurranse bra, også i denne næringen
- Potensiale for konkurranse i bankmarkedet
 - En rekke selskaper
 - Usikkerhet om andre selskapers prissetting
- Viktig at bedriftene og bransjen er bevisst sitt ansvar og opptrer uavhengig av hverandre
 - Prissignalisering kan dempe konkurransen og være ulovlig
 - Vi har god dialog med Finans Norge